

TAKE THE
Leap

ПОГЛАВЈЕ 5:

Закон и регулатива

Вовед: Зошто овој модул?

Општи цели

Овој модул е наменет за едукатори, младински инструктори и млади луѓе заинтересирани да започнат свој бизнис и да ги подобрат своите вештини во оваа област.

Курсот **Закон и регулатива** ќе им обезбеди на учениците практични, значајни и податливи знаења и вештини кои се преносливи за да започнат како претприемачи. Покрај тоа, ќе се презентираат различните регулативи што постојат на европско ниво со цел да се усогласи размената на стоки и услуги.

Курсот ќе се одвива преку 3 клучни теми:

- Регулативата и улогата на ЕУ
- Различни видови корпоративни форми и законски ентитети во ЕУ
- Закони за деловно работење на ЕУ

Сите горенаведени теми имаат теоретска основа, која ќе биде кратко презентирана пред да се навлезе во практичните и индивидуалните задачи за учениците.

Деловни закони и регулативи

- Различните деловни закони, со кои треба да бидете запознаени, како и индустриските стандарди и кодекси за практики што треба да ги почитувате, без оглед дали станува збор за здравјето и безбедноста или за најдобрите практики во секојдневието.
- Основи на деловното право за да можете да ги поставите вистинските упатства за вработените и да се осигурате дека бизнисот работи во рамките на регулаторните барања.

ЦЕЛИ НА УЧЕЊЕ:

Дејстија / достигнувања

- Познавање и разбирање на законите и регулативити на Европско ниво

Познавања

- Да се дефинира „регулација“
- Да го разберете внатрешниот пазар и неговото влијание
- Разбирање на политиките и целите на ЕУ во однос на деловните активности
- Познавање на постојните деловни прописи
- Познавање на различните корпоративни форми и легални ентитети

Вештини

- Водење бизнис во согласност со законодавството
- Да ја идентификувате најдобрата корпоративна форма за одреден бизнис

ИСХОДИ НА УЧЕЊЕТО:

Во овој модул, фокусот ќе се сврти кон законите и прописите што мора да ги почитувате.

- До крајот на овој модул, треба да бидете во можност:
  - Да ги познавате основите на законот за вработување.
  - Различните регулативи што се применливи за вашиот бизнис и како можете да ги имплементирате.
  - Идентификување на областите на законодавството, кодексите на пракса и регулативите што се важни за вашата област на експертиза.
  - Препознавање како да ја заштитите вашата работа користејќи законска заштита на авторските права, трговските марки и интелектуалната сопственост.
  - Кому треба да пријавите за заштита на податоците и ракување со информациите за клиентите на вистински начин?
  - Спроведување на сеопфатни стратегии за здравје и безбедност при работа, каде што е потребно.

Ќе научите:

- **Кои правни документи** треба да ги имате за вашиот бизнис
- **Здравје и безбедност** – Вашите обврски од областа на Здравјето и безбедноста при Работа
- **Заштита на податоци и GDPR** – Да се препознае како да се чуваат информациите безбедни и да се спречи пристапот од неовластени трети страни, како важно размислување за многу бизниси.
- **Закон за вработување** – Не сите претприемачи ќе примат персонал, но ако го направите тоа, мора да се запознаете со законот за вработување и правата на вработените.
- Идентификување на регулаторите во индустријата и разбирање на улогата на регулаторите во однос на вашата индустрија.
- **Кои се видовите корпоративни форми**, како и правни лица во Велика Британија и ЕУ со кои ќе мора да се запознаете.

Како што можеме да видиме во претходните поглавја, има многу работи што треба да се земат предвид при започнување бизнис, вклучително:

- Финансии и поддршка
- Правата на интелектуална сопственост
- Правила за конкуренција
- Вработување
- Општествена одговорност на компанијата, подобрување на еколошките стандарди во бизнисот
- Правила за договарање
- Корпоративно право и корпоративно управување

Во ова поглавје, ќе ги претставиме **Законите на компанијата и управувањето.**

I. Регулатива и улогата на ЕУ

Регулатива: дефиниција

Општо земено, регулативата е дефинирана како **принцип или правило (со или без присилна моќ на законот) што се користи во контролирање, насочување или управување со активност, организација или систем.**

Во областа на правото, тоа е правило засновано и наменето за спроведување на одредено законодавство (како на пример за заштита на животната средина). Регулативите се спроведуваат обично, од страна на регулаторна агенција - формирана или овластена за извршување на целта или одредбите на законодавството, исто така наречено „регулаторно барање“.

(извор: Деловен речник)

Регулатива: улогата на ЕУ

28-те земји на Европската унија (ЕУ) сочинуваат огромен пазар од потенцијални клиенти и добавувачи за бизнисите.

Овој пазар може да биде полесен за пристап отколку другите пазари во странство, бидејќи многу од практиките за тргување, регулативите и стандардите се применуваат низ целата ЕУ.

Серијата директиви што создаваат минимални стандарди за деловно работење низ Европската унија се спроведени уште од нејзиното основање.

Еве некои од целите на правилата на ЕУ во оваа област:

- ги намалуваат бариерите за [слобода на основање](#) (Наслов IV, Поглавје 2 ТФЕУ) на деловните субјекти во Европската унија, преку процес на усогласување на основните закони, што обезбедува основно ниво на заштита за инвеститорите во секоја земја-членка, од кои никој не е принуден на [регулаторна конкуренција](#)
- овозможуваат да се формираат бизниси и да се извршуваат операции каде било во ЕУ
- обезбедува заштита за акционерите и другите страни на компании, и посебно на вработените и доверителите

- го прават бизнисот поефикасен, поконкурентен и одржлив на долг рок
- охрабрување деловни активности - со седиште во различни земји на ЕУ, за да соработуваат едни со други.
- Овозможуваат спроведување на основното право - утврдено во член 16 од „Повелбата за основните права на Европската унија“, слободата на водење бизнис, во рамките на член 17 од Повелбата (право на сопственост)
- право да преземаат и извршуваат активности како самостојна работа и да основаат и управуваат со претпријатија, особено компании или фирми (чл. 49, втор став ТФЕУ)

II. РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ КОРПОРАТИВНИ ФОРМИ И ЛЕГАЛНИ ЕНТИТЕТИ НА ЕУ

ОПШТИ КОРПОРАТИВНИ ФОРМИ

- **компанија**: е комерцијален бизнис
- **конгломерат** : корпорација составена од низа различни, навидум неповрзани бизниси кои учествуваат во единствена индустрија. (извор: Инвестопедија)
- **Кооператива**: ентитет формиран и управуван од луѓе кои работат во него, или се составен од неколку слични компании или организации (речник Кембриџ)
- **Корпорација**: е голема компанија или група компании што се контролираат меѓусебно, како единствена организација (речникот Кембриџ)

ОПШТИ КОРПОРАТИВНИ ФОРМИ

- **холдинг-компанија** е компанија, чија основна цел е да контролира друга компанија или компании преку поседување удели во неа или нив (речникот Кембриџ)
- **акционерско друштво** е бизнис кој е во сопственост на група луѓе кои имаат удели во компанијата
- **партнерство (општо / ограничено / со ограничена одговорност)** е компанија која е во сопственост на две или повеќе лица
- **приватна ограничена компанија** е вид на компанија, чии акции не се тргуваат на берза и можат да се продаваат само доколку други акционери се согласат на тоа
- **трговец поединец** е деловна активност или претпријатие кое ја поседува и управува само едно лице (извор: речникот Кембриџ)

Тие постојат на локално, национално и меѓународно ниво и се општи форми. Сега ќе ги претставиме европските правни лица кои им овозможуваат на физичките лица да одат на следното ниво.

ПРАВНИ ЛИЦА ВО ЕУ

Навистина, европските правни лица работат низ цела ЕУ и коегзистираат со националните правни лица:

1. Европската компанија (SE)

Основањето на Европска компанија зависи од два законски инструменти - усвоени од Европскиот совет:

- [Regulation \(EC\) No 2157/2001](#) на Статутот за европска компанија
- Директива 2001/86 / ЕЗ за дополнување на Статутот, во врска со вклученоста на вработените во европската компанија (насочена кон осигурување дека основањето на СЕ не повлекува исчезнување или намалување на практиките за вклучување на вработените во компаниите што учествуваат во основање на одредено СЕ)

Ова овозможува формирање компанија на територијата на ЕУ во форма на јавно друштво со ограничена одговорност, познато под латинското име „Социетас Европа“ (СЕ).

2. Европското Кооперативно Друштво (СЦЕ)

Основањето на европска компанија зависи од два законодавни инструмента:

- Регулатива (ЕЗ) бр. 1435/2003 за Статутот за европско кооперативно друштво (СЦЕ)
- Директива 2003/72 / ЕЗ

И двете овозможуваат соработка да се основа од лица кои живеат во различни земји-членки или од правни лица основани според законите на различни земји-членки.

- потребен е минимален капитал од 30 000 евра
- може да работи на единствениот пазар со единствена правна личност, збир на правила и структура.

3. Групација на Европски Економски Интерес (ЕЕИГ)

ЕЕИГ зависи од [Регулативата на Советот \(ЕЕЗ\) бр. 2137/85](#), која го утврдува неговиот статус.

Овозможува компанија во една земја-членка да соработува на заедничко вложување (со цел да ги олесни или развие економските активности на нејзините членки, но не и да остварува профит за себе, на пример) со компании или физички лица во други земји-членки.

4. Едно-члено приватно друштво со ограничена одговорност (СУП)

Во 2014 година е доставен предлог од Европската комисија за директива на Европскиот Парламент и на Советот за едно-члени приватни друштва со ограничена одговорност (*Societas Unius Personae*). Целта беше да се олесни формирањето на таква компанија со единствен акционер во ЕУ преку границите помеѓу земјите-членки.

III. ЕВРОПСКО ДЕЛОВНО ПРАВО

Закон за трговски друштва на ЕУ

Законот за трговски друштва на ЕУ опфаќаат прашања како што се

- формирањето
- барањата за објаснување на капиталот и капиталните текови,
- операции (спојувања, поделби) на компании
- Прашања на корпоративното управување, фокусирајќи се на односите помеѓу управата на компанијата, одборот, акционерите и другите заинтересирани страни, и консеквентно, на начините на управување и контрола на компанијата.

Голем дел од Законот за трговски друштва на ЕУ сега е кодифициран во единствена [Директива 2017/1132](#) што се однесува на одредени аспекти на трговското право.

Корпоративно управување и награда

Прашањата на корпоративното управување беа исто така идентификувани како важна област на која треба да се фокусираат во контекст на имплементација на Акциониот план на [Комисијата за финансирање на одржлив раст](#) (особено неговата акција 10).

Специфични правила за корпоративно управување и наградување се применуваат на банките и инвестициските фирми.

Целта на овие правила : да се спречи прекумерно преземање ризик и притоа да се помогне со обезбедување финансиска стабилност.

Правна основа:

- Директива за барања за капитал ([Directive 2013/36/EU](#) како што е изменета и дополнета со [Directive 2019/878/EU](#))
- Регулатива за побарувања од капитал ([Regulation No 575/2013](#) како што е изменета и дополнета со [Regulation No 2019/876](#)).
- Директивата за фирми за инвестиции ([Directive 2019/2034](#))
- Регулативата за фирми за инвестиции([Regulation 2019/2033](#)).

Ефикасна рамка за корпоративно управување создава позитивно деловно опкружување ширум ЕУ на внатрешниот пазар.

Погледнете го видеото

[Company law in the EU](#)

ВНАТРЕШНИОТ ПАЗАР

Внатрешниот пазар е област на просперитет и слобода, обезбедувајќи пристап до добра, услуги, работни места, деловни можности и културно богатство. Создаден е со Римскиот договор во 1958 година со цел:

- да се елиминираат трговските бариери меѓу земјите-членки
- да се зголеми економскиот просперитет и да се придонесе кон „сè поблиска унија меѓу народите во Европа“

Правна основа:

- Член 4 (2) (а), 26, 27, 114 и 115 од Договорот за функционирање на Европската унија (ТФЕУ).

Единствениот европски акт од 1986 година ја вклучуваше целта за воспоставување внатрешниот пазар, во Договорот за европска економска заедница (ЕЕЗ), дефинирајќи го како „област без внатрешни граници во која се обезбедува слободно движење на стоки, лица, услуги и капитал“.

Постигнати се многу достигнувања помеѓу 1958 и 2015 година, вклучително:

- Слободно движење на стоки
- Слободно движење на капитал
- Слобода на основање и слобода на давање услуги
- Слободно движење на работниците
- Меѓусебно признавање на дипломи
- Дигитален единствен пазар
- Достапна комуникација за деловните субјекти и потрошувачите

Повеќе информации [овде](#).

ДАЛИ ЗНАЕВТЕ?

- Во моментот има околу 24 милиони компании во ЕУ, од кои околу 80% се компании со ограничена одговорност.
- 98-99% од компаниите со ограничена одговорност се МСП (мали или средни)
- Најновите истражувања покажуваат дека принципите на слободно движење на стоки и услуги и законодавството во оваа област создаваат придобивки проценети на 985 милијарди евра годишно.

ПОГЛЕДНЕТЕ ГО ВИДЕОТО

[The European Single Market](#)

Време на рефлексija / ВЕЖБА

Ако сте подготвени да започнете бизнис, еве неколку прашања за кои треба да размислите пред да започнете со процесот:

Колку е лесно да се средат работите со бизнисот и да се работи?

Кои се даночните предности и недостатоци?

Кои се потенцијалните законски обврски и регулативи за да се одржи бизнисот активен?
Колку ќе биде лесно да се ликвидира бизнисот?

Заклучок

Ова поглавје ги запозна учениците со основниот дел од бизнисот во Европската унија, а тоа е европската регулатива и им ги обезбеди следниве вештини:

- ✓ Разбирање на политиките и целите на ЕУ во однос на бизнисите
- ✓ Познавање на постојните деловни прописи
- ✓ Познавање на различните корпоративни форми и правни лица

Со цел да го продлабочите своето знаење, погледнете во понатамошните поглавја и видеата.

Благодарам за учеството!

Дополнително учење: АРТИКЛИ / ВИДЕА

Европската комисија, правни лица, достапно на https://ec.europa.eu/info/publications/legal-entities_en

Бернард Бишоп, 2009 година, Европско право за меѓународен бизнис - вовед

Околу регулативата : [Better Regulation explained](#)

Околу деловните закони на ЕУ

[Cross-Border Mobility in EU Company Law](#)

[EU Trade Policy explained](#)

Околу корпоративните форми :

[Different Forms of Business \(Introduction\)](#)

[Finding the Right Business Structure](#)

За единствениот пазар

[History: European Single Market](#)

РЕФЕРЕНЦИ

Европската комисија, Внатрешниот пазар, општи принципи, достапни на

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/33/the-internal-market-general-principles>

Европски парламент, Листи со факти за Европската унија, Закон за трговски друштва, достапни на

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/35/company-law>

European Commission, *Company Law and Corporate Governance*, available on

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/doing-business-eu/company-law-and-corporate-governance_en

Хјустонски хроники, Јитим Вудруф, Предности и недостатоци на различните видови деловни субјекти, достапни на

<https://smallbusiness.chron.com/advantages-disadvantages-different-types-business-entities-22544.html>

Изјава за права ОДГОВОРНОСТ

„Поддршката на Европската комисија за производство на оваа публикација не претставува одобрување на содржините што ги рефлектираат ставовите искључиво на авторите, и Комисијата не може да биде одговорна за било каква злоупотреба, што може да се случи од информациите содржани во неа“.